

College voor Toetsen en Examens

HET CENTRAAL SCHRIFTELIJK EXAMEN EN UW ROL ALS DOCENT

Inhoud

Inleiding	3

Wat doet het College voor Toetsen en Examens?	4
-----	
1 Wat is het examenprogramma en waar vind ik dat?	5
-----	
2 Waar vind ik de vakspecifieke informatie over het CE die ik nodig heb?	6

2.1 Syllabus	6
2.2 Vakspecifieke informatie	6
-----	
3 Waar vind ik oude centrale examens voor mijn vak?	7
-----	
4 Wat moet mijn school regelen in examentijd?	8
-----	
5 Wat wordt er van mij als docent bij het CE verwacht?	9
-----	
6 Wat moet ik weten om het CE goed te kunnen corrigeren?	11

6.1 Examenbesprekingen	12
6.2 Het Examenloket	12
6.3 Fouten in het CE?	12
-----	
7 Hoe worden de cijfers voor het CE bepaald?	14
-----	
8 Wat is de rol van de inspectie in de examenperiode?	16
-----	
9 Meer informatie	17

9.1 Heeft u vragen?	17
9.2 Meewerken aan de ontwikkeling van de centrale examens?	17
9.3 Webpagina Ikhebeenexamenklas.nl	17
9.4 Maak uw eigen persoonlijke pagina aan op Examenblad.nl	17
-----	
10 Wie doet wat bij de totstandkoming van centrale examens?	18

Inleiding

Voor de meeste examenleerlingen is de examenperiode een spannende tijd. Voor u als docent geldt hetzelfde. In deze brochure van het College voor Toetsen en Examens (CvTE) gaan we in op de verschillende aspecten die voor u van belang zijn bij de centraal schriftelijke examens voor vmbo, havo en vwo. Doel van deze brochure: het informeren van (beginnende) docenten over hun rol tijdens de centraal schriftelijke examens (CE).

Er komen vragen aan de orde over het examenprogramma, de functie van de syllabi, over de wijze waarop de correctie georganiseerd is en over de totstandkoming van de centrale examens.

Voor de goede orde: deze brochure is geschreven voor de papieren centrale examens vmbo, havo en vwo (inclusief de kunstvakken die deels digitaal zijn). Er zijn ook flexibele en digitale CE's voor de algemene vakken in vmbo bb en kb, centraal schriftelijke en praktische examens (cspe's) in de beroepsgerichte vakken en centraal praktische examens (cpe's) voor sommige kunstvakken. De volgende paragrafen uit deze brochure zijn relevant voor alle CE's: paragraaf 1, 2, 4, 6 (deels), 7, 8 en 9.

Zie Examenblad.nl (www.examenblad.nl) voor meer informatie over digitale CE's en cspe's. Examenblad.nl is dé vindplaats voor alles over het centraal examen.

Wat doet het College voor Toetsen en Examens?

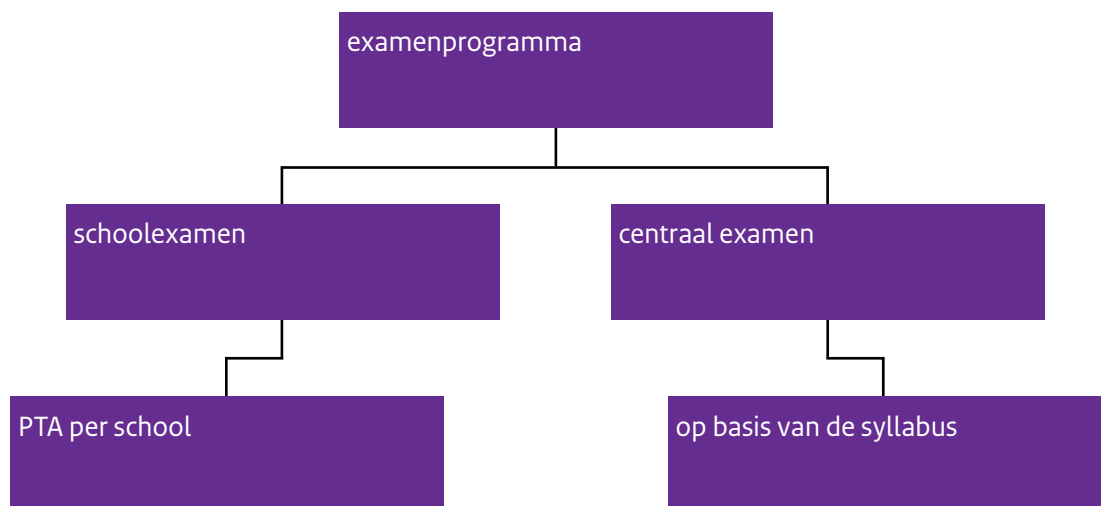
Het College voor Toetsen en Examens (CvTE) is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale toetsen en examens. Op de website www.cvte.nl vindt u informatie over de leden van het College en de medewerkers van het bureau van het CvTE.

- We zorgen voor syllabi waarin de leerstof voor het centraal examen is beschreven.
- We stellen de opgaven en de correctievoorschriften vast.
- Na de afname bepalen we de normering.
- Op Examenblad.nl geven we informatie over het centraal examen.
- We zetten breed in op docentbetrokkenheid bij de totstandkoming van centrale examens.

1 Wat is het examenprogramma en waar vind ik dat?

Wat in het eindexamen wordt getoetst, is vastgelegd in het examenprogramma. De minister van Onderwijs stelt deze examenprogramma's vast in een wettelijke regeling. In het examenprogramma staat wat in het schoolexamen (SE) wordt getoetst en wat in het centraal examen (CE). Per vak en per niveau (vmbo-bb, vmbo-kb, vmbo-gl/tl, havo en vwo) is er een examenprogramma.

Scholen hebben grote vrijheid in de wijze waarop zij vakken toetsen in het SE. Het CE is het *landelijke* examen voor alle examenkandidaten in het vmbo, havo en vwo.

Voor de meeste vakken is het eindcijfer het gemiddelde van het SE-cijfer en het CE-cijfer. Hoe dat precies wordt bepaald, is geregeld in een algemene maatregel van bestuur (AMvB), te weten het [Eindexamenbesluit VO](#). Scholen leggen in het *programma van toetsing en afsluiting* (PTA) vast welke toetsen meetellen voor het SE en hoe het SE-cijfer wordt berekend.

Zie voor de examenprogramma's: www.examenblad.nl. Kies (links bovenin) het jaar, dan via de menubalk niveau en cluster, vervolgens vak.

2 Waar vind ik de vakspecifieke informatie over het CE die ik nodig heb?

2.1 Syllabus

Ieder vak en ieder niveau heeft een eigen syllabus, waarin de eindtermen uit het examenprogramma gespecificeerd zijn voor het centraal examen. De syllabi zijn bedoeld om u als docent houvast te bieden bij de voorbereiding van uw leerlingen op het CE. Daarnaast zijn de syllabi relevant voor schoolboek uitgeverij en de toetsconstructeurs van Cito. In de syllabi is uitgewerkt welke kennis, inzichten en vaardigheden er in het CE getoetst kunnen worden.

De syllabus is samengesteld door een syllabuscommissie die bestaat uit docenten die lesgeven in een examenklas, een vakdidacticus en een docent uit het tertiair onderwijs (mbo, hbo of universiteit). Ook Cito en SLO brengen hun deskundigheid in. Het College stelt de syllabi bij regeling vast.

Vastgestelde syllabi worden twee jaar voor het betreffende examenjaar gepubliceerd op Examenblad.nl, zodat iedere docent zich tijdig op de hoogte kan stellen van de CE-stof.

De toetsconstructeurs van Cito kijken bij het samenstellen van het CE naar de syllabus en niet naar een bepaalde lesmethode. U doet er verstandig aan bij de voorbereiding van uw leerlingen op het CE eerst naar de syllabus te kijken en niet alleen uw lesmethode te gebruiken.

De syllabi worden jaarlijks bekeken en indien nodig aangepast. De aanpassingen ten opzichte van het voorafgaande examenjaar zijn altijd duidelijk herkenbaar.

2.2 Vakspecifieke informatie

Wijzigingen worden ook vermeld in onze Septembermededeling en Maartaanvulling. Ook deze zijn te vinden op Examenblad.nl (zoek per jaarring op 'Septembermededeling' of 'Maartaanvulling'). Gelijktijdig met publicatie van de Septembermededeling wordt per vak vakspecifieke informatie op de betreffende examenpagina gepubliceerd. De examensecretarissen worden op de Septembermededeling en Maartaanvulling geattendeerd via een mailing vanuit Examenblad.nl. Als docent kunt u uw examensecretaris vragen om u aan dit mailingsysteem toe te voegen.

In de syllabus wordt bovendien verwezen naar de informatie over de hulpmiddelen die voor uw vak wel of niet zijn toegestaan tijdens het CE. De Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens vo is te vinden op Examenblad.nl (zoek per jaarring op 'hulpmiddelen').

3 Waar vind ik oude centrale examens voor mijn vak?

Op [Examenblad.nl](https://www.examenblad.nl) staan behalve de examenprogramma's en de syllabi ook alle examens per vak, per niveau en per examenjaar.

Soms is een vak vernieuwd of is er een vernieuwing gaande. In dat geval kunnen er voorafgaand aan een vernieuwing naast reguliere CE's ook pilotexamens worden afgenomen. Er zijn veelal ook voorbeeldopgaven beschikbaar. Vernieuwingen worden aangekondigd op [Examenblad.nl](https://www.examenblad.nl) (zoek op 'vakvernieuwing' of 'pilot'). Check voor het begin van een nieuw schooljaar wat er gewijzigd is voor uw vak, vraag uw examensecretaris of uw vakvereniging. Alle relevante informatie is te vinden in de vakspecifieke informatie die per vak gepubliceerd wordt op de betreffende examenpagina.

4 Wat moet mijn school regelen in examentijd?

Het bevoegd gezag van uw school is eindverantwoordelijk voor het verloop van de examens (SE en CE). Uw school stelt zelf een examenreglement vast. Daarin staan regels met betrekking tot de organisatie en de maatregelen bij onregelmatigheden en de toepassing daarvan.

Uw examensecretaris regelt de gang van zaken met betrekking tot het SE en het CE op uw school. Hij is uw én ons aanspreekpunt. Uw examensecretaris ontvangt ook de mailings van Examenblad.nl. Als docent kunt u bij uw examensecretaris aangeven dat u aangemeld wilt worden voor een persoonlijke pagina zodat u de mailings voor uw vak ontvangt.

Uw examensecretaris kan vertellen hoe en onder toezicht van wie de CE's worden uitgedeeld, en wie er na de afname voor zorgt dat u het examenwerk van uw eigen leerlingen krijgt. Het correctievoorschrift wordt na afloop van het CE gepubliceerd op [Examenblad.nl](https://www.examenblad.nl) en op [Cito.nl](https://www.cito.nl).

5 Wat wordt er van mij als docent bij het CE verwacht?

Als docent bereidt u uw eindexamenklas zo goed mogelijk voor op het CE. Dat betekent dat uw leerlingen weten welke kennis, inzicht en vaardigheden van hen verwacht worden en op welke manier de CE-stof bevraagd wordt. Behalve de syllabi, zijn examens van voorgaande jaren en/of voorbeeldopgaven een nuttige bron. Deze zijn te vinden op Examenblad.nl.

Vanaf de afname van het examen verandert uw rol. U bent niet langer de opleider van uw leerlingen, maar u vervult nu de rol van examinerator/eerste corrector. In die rol beoordeelt u het werk van uw leerlingen aan de hand van het correctievoorschrift.

Na de correctie van het examenwerk van uw leerlingen wordt u gevraagd om de scores die u heeft toegekend in te voeren in *Wolf* van Cito. Uw afnamegegevens en die van uw vakcollega's op alle andere scholen worden door Cito gebruikt om te analyseren hoe het CE voor uw vak gemaakt is. Vervolgens gebruiken wij de analyses van Cito bij het vaststellen van de normering (zie paragraaf 7, Normering).

Invoeren scores in *Wolf* en groepsrapportage

Voor het invoeren van de scores van uw leerlingen gebruikt u *Wolf* (Windows optisch leesbaar formulier). *Wolf* is het programma voor de uitwisseling van afnamegegevens met Cito. Als u de scores van al uw leerlingen doorgeeft, kunt u een groepsrapportage opvragen. In deze rapportage worden de ingezonden resultaten van uw eigen klas vergeleken met de landelijke gegevens. Per vraag kunt u dan de scores van uw leerlingen vergelijken met het landelijk gemiddelde.

> [Meer informatie over *Wolf*](#)

Als u als examinerator/eerste corrector klaar bent met de correctie van het examenwerk van uw leerlingen, stuurt uw school het werk naar de gecommitteerde/tweede corrector. In de regel is elke docent ook tweede corrector voor een examenklas van een vakcollega op een andere school. Welke scholen hiervoor aan elkaar gekoppeld worden, bepaalt DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs).

De tijd die u heeft voor het corrigeren van het werk van uw eigen leerlingen, is niet vastgelegd in de regelgeving. Wel is het van belang ervoor te zorgen dat de tweede corrector voldoende tijd heeft om het examenwerk van de kandidaten van de eerste corrector integraal na te kijken.

Daarna overlegt de tweede corrector met de eerste over de toegekende scores (zie paragraaf 6, Correctie). Doel van dit overleg is het vaststellen van de eindscores van de leerlingen.

De VO-raad publiceert jaarlijks een adviestabel met data voor het opsturen examenwerk naar de tweede corrector.

6 Wat moet ik weten om het CE goed te kunnen corrigeren?

Het is belangrijk het correctievoorschrift, inclusief de algemene en vakspecifieke regels, vooraf goed door te lezen. Het correctievoorschrift heeft de status van regelgeving. Dat wil zeggen dat de correctoren aan het correctievoorschrift gebonden zijn. Daarbij is ruimte voor de eigen professionaliteit van de docent, zie de Regel 3.3, Algemene regels (in kader).

Regel 3.3, Algemene regels

Indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel.

Hier komt wel een belangrijke rolwisseling tot stand. U bent als corrector niet langer de begeleider van uw leerlingen, maar de beoordelaar. Als beoordelaar moet u puur uitgaan van dat wat de leerling heeft opgeschreven en bij de toepassing van het correctievoorschrift (cv) moet u uitgaan van uw vakinhoudelijke kennis.

Als docent bent u betrokken bij uw leerlingen. Er zijn situaties denkbaar waarin u als docent uw hand over uw hart wil strijken of waarin u een prestatie juist wat minder zou willen belonen.

Het cv biedt echter geen ruimte voor 'pedagogisch cijferen' of voor amendementen op basis van vakinhoudelijke overtuigingen. Bij de correctie van het *centraal* examen is het cruciaal dat alle leerlingen van alle scholen volgens dezelfde normen worden beoordeeld. Doet u dat niet dan worden leerlingen ongelijk beoordeeld; als leerlingen ongelijk worden beoordeeld kan de maatschappij er niet meer van op aan dat een havodiploma van de ene school hetzelfde waard is als dat van een andere school.

Samen met uw tweede corrector stelt u de eindscores van uw leerlingen vast. Voor individuele vragen kunnen de toegekende scorepunten eventueel verschillen, maar over de eindscores moet overeenstemming zijn. Een manier om overeenstemming te verkrijgen is het middelen van de eindscore van de eerste en de tweede corrector. Maar middelen mag alleen als beide correctoren dat een goede manier vinden om tot overeenstemming te komen.

In de praktijk overleggen de correctoren meestal per telefoon. Als de correctoren er samen niet uitkomen, overleggen zij allebei met hun examensecretaris. Is er dan nog geen overeenstemming, dan neemt de directie van uw school contact op met de directie van de andere school om het geschil op te lossen. Komen zij er ook niet uit, dan wordt er in het uiterste geval contact gezocht met de inspectie.

Heeft u vragen over de scores die u als eerste dan wel tweede corrector zou willen toekennen, dan is het raadzaam om te overleggen met een vakcollega. Dat kan een collega zijn uit uw eigen vaksectie of een collega die u kent van de vakvereniging.

6.1 Examenbesprekingen

Kort na de afname van het CE organiseren veel vakverenigingen landelijke of regionale besprekingen, waar zowel de opgaven als het correctievoorschrift besproken worden. Deze besprekingen zijn ook toegankelijk voor niet-leden.

Dit collegiaal overleg is van grote waarde, maar uitspraken die tijdens examenbesprekingen worden gedaan, hebben geen formele status. Afspraken en opmerkingen die worden gemaakt tijdens examenbesprekingen of op discussiefora zijn geen officiële aanvullingen op het correctievoorschrift. Alleen het correctievoorschrift is bindend.

6.2 Het Examenloket

Met al uw vragen over examens kunt u terecht bij het Examenloket via het [contactformulier](#). Dit kunnen zowel vragen zijn over de schoolexamens als over de centrale examens en zowel vragen over regelgeving als vakinhoudelijke vragen. Het Examenloket zorgt er dan voor dat uw vraag bij de juiste instantie terechtkomt (bijvoorbeeld OCW, de inspectie, het CvTE of DUO).

6.3 Fouten in het CE?

Helaas zijn ook de CE's niet altijd geheel foutloos. Wij willen te allen tijde voorkomen dat leerlingen daarvan de dupe worden en daarom geldt de volgende procedure:

Als u een fout ziet in een opgave of het correctievoorschrift van het CE van uw vak, wordt u geacht dit aan het Examenloket te melden via het [contactformulier](#), waarna uw melding direct bij onze Toets- en Examenlijn terechtkomt. Over uw foutmelding nemen wij contact op met onze vakinhoudelijk deskundigen. Als wij hebben geconstateerd dat er inderdaad sprake is van een fout, versturen wij een *aanvulling op het correctievoorschrift*. Daarmee wordt de fout dan rechtgezet.

Aanvullingen worden verspreid via het mailingsysteem waarop examensecretarissen en aangemelde docenten zijn aangesloten. De aanvullingen zijn ook te vinden op [Examenblad.nl](https://examenblad.nl), op de examenpagina voor het betreffende examen. Daar vindt u ook het correctievoorschrift.

Meer over de werkwijze rondom aanvullingen op het correctievoorschrift leest u op de [pagina Examenlijn](#).

7 Hoe worden de cijfers voor het CE bepaald?

Voor ieder vak worden door de jaren heen vele CE's gemaakt. Kandidaten die het CE wegens ziekte niet in het eerste tijdvak hebben kunnen afleggen, doen alsnog examens in het tweede tijdvak.

Het is voor toetsconstructeurs vrijwel ondoenlijk om twee varianten van hetzelfde examen te maken met precies dezelfde moeilijkheidsgraad. Dit is een wereldwijd erkend ervaringsgeven. Dat geldt voor CE's; waarschijnlijk heeft u ook die ervaring met proefwerken en schoolexamens.

Bij de CE's kennen we het systeem van de N-termen (normeringstermen). Dit systeem compenseert voor verschillen in moeilijkheidsgraad tussen twee CE's van het zelfde vak. Een CE waarvan na de afname blijkt dat het moeilijk is, krijgt een hoge N-term. Een gebleken relatief gemakkelijk CE krijgt een lage N-term. Of een CE moeilijk dan wel makkelijk was, blijkt uit de analyses van Cito. Deze zijn met name opgesteld op basis van de afnamegegevens uit Wolf (zie ook paragraaf 5). De N-term zorgt ervoor dat wat een leerling moet kennen en kunnen om een zes te behalen over jaren heen hetzelfde is.

De N-term wordt vastgesteld in de normeringsvergadering. Behalve naar de analyses van Cito wordt daar gekeken naar opmerkingen van vakverenigingen en naar de reacties van docenten die binnenkomen via onze Examenlijn. Bovendien vindt vooraf overleg plaats met het LAKS (Landelijk Actie Komitee Scholieren), dat klachten verzameld heeft en die waar nodig aan het CvTE heeft doorgespeeld.

Als op een laat moment in de examentijd of zelfs tijdens de normeringsvergadering nog een fout aan het licht komt, is het te laat voor een aanvulling op het correctievoorschrift (zie paragraaf 6). Om te voorkomen dat leerlingen van die fout de dupe zouden worden, wordt een hogere N-term vastgesteld dan zonder die fout gebeurd zou zijn.

Bij iedere N-term hoort een omzettingstabel voor het omzetten van scores in cijfers. Daarbij geldt: 0 scorepunten is een één en 'alle scorepunten behaald' betekent een tien. De meeste examens krijgen een N-term tussen 0,0 (makkelijk) en 2,0 (moeilijk). Met de N-term van het CvTE en de vastgestelde eindscore van eerste en tweede corrector bepaalt de schooldirectie het CE-cijfer van een leerling. Op basis van alle SE- en CE-cijfers bepaalt de schooldirectie daarna of een leerling geslaagd of gezakt is.

Hoe behandel ik alle leerlingen zorgvuldig?

Een zorgvuldige toepassing van het correctievoorschrift is van groot belang voor een eerlijke behandeling van alle kandidaten. Wanneer examinatoren te streng nakijken heeft dat tot gevolg dat kandidaten een minder hoog cijfer krijgen dan ze verdienen. Als zij te soepel nakijken, worden de beste leerlingen benadeeld. Hoe zit dat?

Wanneer zwakke kandidaten meer punten krijgen dan ze verdienen, komen ze met hun cijfer dichterbij de buurt van degenen die het echt goed begrijpen. Goede kandidaten kunnen immers niet méér dan de maximumscore voor een antwoord behalen en profiteren dus minder van een soepele examiner.

Soepel nakijken heeft uiteindelijk gevolgen voor de N-term. Als examen-kandidaten het landelijk beter lijken te doen, kan bij CE's geconcludeerd worden dat het examen gemakkelijker was dan het daadwerkelijk was. De N-term zou dan lager kunnen worden vastgesteld dan passend is bij het betreffende CE. Hierdoor kunnen de cijfers van alle kandidaten gemiddeld lager uitpakken.

Over de totstandkoming van de normering hebben wij een voorlichtingsfilm gemaakt. Hierin wordt getoond hoe de centrale examens gemaakt worden en hoe de normering werkt.

Wilt u meer gedetailleerde informatie over normering, kijk dan hier:

- Voorlichtingsfilm centrale examens en normering
- De N-term maken we samen
- Achtergrondinformatie normering

Ook het LAKS heeft in een [filmpje](#) voor leerlingen uitgelegd hoe de normering werkt.

8 Wat is de rol van de inspectie in de examenperiode?

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op het verloop van de examens op scholen. De inspectie wordt bij de centrale examens betrokken zodra er sprake is van een onregelmatigheid, zoals fraude, hulpmiddelen die niet zijn toegestaan of een docent die een verkeerd onderwerp heeft behandeld. Bij onregelmatigheden moet de school de inspectie inschakelen.

Ook speelt de inspectie een rol in het geval van voortdurende onenigheid over de correctie, als eerste en tweede corrector en ook hun directies er samen niet uitkomen (zie paragraaf 6).

Meer over de inspectie en haar rol bij de (centrale) examens vindt u hier: [Inspectie van het Onderwijs](#).

9 Meer informatie

9.1 Heeft u vragen?

Met al uw vragen over examens kunt u terecht bij het Examenloket:

Online: via het [contactformulier](#).

Telefoon: 070 757 51 77.

9.2 Meewerken aan de ontwikkeling van de centrale examens?

Heeft u al langer een examenklas en heeft u belangstelling om mee te werken in een vaststellings- of syllabuscommissie? Het CvTE werft docentleden voor deze commissies via de vakverenigingen en de vakbonden. Bij de vakvereniging van uw vak of, als u lid bent, bij uw vakbond kunnen ze u meer informatie geven. Op de website van het platform VVVO en de FVOV vindt u een [overzicht van vakverenigingen](#).

Ook Cito is regelmatig op zoek naar [docenten voor haar constructiegroepen](#).

9.3 Webpagina [Ikhebeenexamenklas.nl](#)

Op de webpagina [www.ikhebeenexamenklas.nl](#) is de belangrijkste informatie uit deze brochure samengevat. Ook vindt u daar doorverwijzingen naar meer informatie. Heeft u opmerkingen over deze brochure of de webpagina [Ikhebeenexamenklas.nl](#) dan kunt u mailen naar info@cvte.nl.

9.4 Maak uw eigen persoonlijke pagina aan op [Examenblad.nl](#)

Via uw (plaats)vervangend examensecretaris kunt u een persoonlijke pagina laten aanmaken op [Examenblad.nl](#). Op deze wijze blijft u nog beter op de hoogte van alle relevante zaken die zich op uw vakgebied afspelen betreffende de centrale examens.

10 Wie doet wat bij de totstandkoming van centrale examens?

Chronologisch overzicht centrale examens

Wat	Wie
Vaststellen examenprogramma's	Ministerie van OCW Het ministerie van Onderwijs stelt examenprogramma's vast in een wettelijke regeling. In het examenprogramma staat wat in het schoolexamen (SE) wordt getoetst en wat in het centraal examen (CE).
Samenstellen syllabi	CvTE, syllabuscommissies Het CvTE specificeert de leerstof voor het CE in syllabi per vak. De inhoud van de syllabi wordt samengesteld door een syllabuscommissie die bestaat uit docenten die lesgeven in een examenklas, vakdidactici, en een docent uit het 'tertiair onderwijs' (mbo, hbo of universiteit). Ook Cito en SLO brengen daarbij hun deskundigheid in.
Samenstellen examens	Cito, constructiegroepen Cito krijgt van het CvTE de opdracht om op basis van de syllabi examens te construeren. In die 'constructieopdracht' staan algemene eisen en vakspecifieke eisen omschreven zoals de verdeling van het aantal opgaven over de leerstofonderdelen, aanwijzingen over het niveau van de opgaven en de lengte van het examen. Cito laat op basis van die opdracht examenopgaven maken door een constructiegroep. Deze groep bestaat uit docenten die lesgeven aan een examenklas, en een toetsdeskundige van Cito.
Vaststellen examens	CvTE, vaststellingscommissies De examens worden per vak en niveau vastgesteld door een vaststellingscommissie van het CvTE. In deze commissie zitten ervaren docenten en een docent uit het tertiair onderwijs. De vaststellingscommissie bestudeert de voorstellen voor opgaven van de constructiegroep aandachtig, voorziet deze van commentaar en keurt – meestal na een aantal rondes – de opgaven en het bijbehorende correctievoorschrift goed.

Drukken en verspreiden examens/toetsen	DUO Examendiensten DUO (de Dienst Uitvoering Onderwijs in Groningen) regelt het drukken en verspreiden van de examens. Zodra de centrale examens op school zijn afgeleverd, is de directie van de school verantwoordelijk voor de geheimhouding en een goede afname van deze examens.
Organiseren van afnames en garanderen geheimhouding	Scholen, directie Examensecretarissen coördineren het verloop en de verspreiding van informatie over de centrale examens. Voor (beginnende) docenten zijn zij een goede bron van informatie bij vragen over de centrale examens. Tijdens de afname van de centrale examens worden docenten door scholen vaak ingezet als surveillant.
Corrigeren examens	Scholen, docenten Zodra de afnames geweest zijn, begint de correctieronde: eerst kijkt de eigen docent de examens na, vervolgens kijkt een docent van een andere school ze ook na.
Invoeren scores in Wolf	Scholen, docenten/examensecretarissen Na de correctie van het examenwerk wordt aan docenten gevraagd de scores van hun leerlingen in te voeren in <i>Wolf</i> van Cito ten behoeve van de normering.
Vaststellen normen	CvTE na advies van Cito en vaststellingscommissies van het CvTE De hoogte van de N-term wordt vastgesteld in de normeringsvergadering van het CvTE. Opmerkingen van vakverenigingen en docenten uit het veld en van het LAKS worden daarbij meegenomen. Aan de hand van al die gegevens wordt de N-term (normeringsterm) bepaald.
Vaststellen cijfers, bepalen examen-uitslag en uitreiken diploma's	Scholen Na invoering van de scores in <i>Wolf</i> en de bekendmaking van de zogenoemde N-termen door het CvTE, kan de school de cijfers voor het gemaakte examen vaststellen, deze invoeren in het schooladministratiesysteem en de examenuitslag van de kandidaten bepalen.

Colofon

Uitgave CvTE, augustus 2019

Deze brochure is een uitgave van de afdeling voortgezet onderwijs (vo) van het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Op de website www.cvte.nl vindt u de namen en contactgegevens van de sectormanagers, clustermanagers en medewerkers vmbo en havo/vwo van het CvTE.

Aan deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend. Deze brochure is geschreven op basis van de regelgeving zoals geldend in augustus 2019. Te allen tijde is de geldende wet- en regelgeving leidend.

Foto voorzijde
Marijke Volkers

Grafisch ontwerp
En-publique.nl

College voor Toetsen en Examens

030 – 28 40 700, info@cvte.nl

Postbus 315, 3500 AH Utrecht

www.cvte.nl